

παραγράφου 3 του άρθρου αυτού, ότι μια κρατική ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, πρέπει να γίνει δεκτό ότι νομιμοποιούνται να ασκήσουν προσηλυτική ακυρώσεως κατά της αποφάσεως, με την οποία λαμβάνει χώρα η διαπίστωση αυτή, τα πρόσωπα, οι επιχειρήσεις ή οι ενώσεις, των οποίων τα συμφέροντα θίγονται, ενδεχομένως, από τη χορήγηση της ενισχύσεως, ιδίως οι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και οι επαγγελματικές οργανώσεις, οι οποίες, ως ενδιαφερόμενοι, απολαύουν διαδικαστικών εγγυήσεων όταν τίθεται σε εφαρμογή η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2.

2. Η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης προσλαμβάνει αναγκαστικό χαρακτήρα από τη στιγμή κατά την οποία η Επιτροπή αντιμετωπίζει σοβαρές δυσχέρειες προκειμένου να κρίνει αν μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Η Επιτροπή δεν μπορεί να αρκестεί στην προκαταρκτική φάση του άρθρου 93, παράγραφος 3, προκειμένου να λάβει ευνοϊκή απόφαση για κάποια ενίσχυση, παρά μόνον αν

είναι σε θέση να σχηματίσει την πεποίθηση, μετά από πρώτη εξέταση, ότι η εν λόγω ενίσχυση συμβιβάζεται με τη Συνθήκη. Αντιθέτως, αν από την πρώτη αυτή εξέταση η Επιτροπή σχηματίσει αντίθετη γνώμη, ή δεν μπορέσει να υπερβεί όλες τις δυσχέρειες που ανέκυψαν κατά την κρίση περί του συμβιβαστού της εν λόγω ενισχύσεως με την κοινή αγορά, τότε οφείλει να συγκεντρώσει όλες τις αναγκαίες γνώμες και να κινήσει προς το σκοπό αυτό τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2.

Η υποχρέωση κινήσεως της διαδικασίας αυτής δεν εξαρτάται μεν από την κοινοποίηση της ενισχύσεως ή την εφαρμοζόμενη διάταξη του άρθρου 92 της Συνθήκης, είναι όμως έργο της Επιτροπής να καθορίσει, υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου, ανάλογα με τις πραγματικές και νομικές συνθήκες της συγκεκριμένης υποθέσεως, αν οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζει κατά την έρευνα του συμβιβαστού της ενισχύσεως με την κοινή αγορά καθιστούν απαραίτητη την κίνηση της διαδικασίας αυτής.

ΕΚΘΕΣΗ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ στην υπόθεση C-198/91 *

I — Έκθεση των πραγματικών περιστατικών

A — Οι κοινοτικές διατάξεις

1. Οι διατάξεις της Συνθήκης

Η παρούσα υπόθεση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ όπως αυτό καθορίζεται στο παράρτημα I της Συνθήκης αυτής.

Εμπίπτει στις διατάξεις της Συνθήκης ΕΟΚ και, ειδικότερα, στα άρθρα 92 και 93 της Συνθήκης αυτής που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις.

2. Οι ειδικές διατάξεις που αφορούν το γενικό σύστημα περιφερειακών ενισχύσεων στην Ισπανία

Η Επιτροπή, με απόφαση της 26ης Μαΐου 1987, αποφάνθηκε σχετικά με το σχέδιο

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

γενικού συστήματος περιφερειακών ενισχύσεων στην Ισπανία, που της είχε κοινοποιηθεί από την Ισπανική Κυβέρνηση στις 30 Ιανουαρίου του ίδιου έτους, σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Από την απόφαση αυτή προκύπτει ότι η Επιτροπή δέχεται, για την επαρχία Teruel, τη χορήγηση περιφερειακών ενισχύσεων με ανώτατο όριο 75 % «καθαρού ισοδύναμου επιχορήγησης» (στο εξής: ΚΙΕ).

Η ανακοίνωση 88/C251/04 (ΕΕ C 251, σ. 4), που αναφέρεται στην απόφαση αυτή, διευκρινίζει εξάλλου:

«Η Επιτροπή διατηρεί τις επιφυλάξεις της όσον αφορά τους προβλεπόμενους τύπους ενισχύσεων, τους τύπους των επιλέξιμων επενδύσεων και κάθε άλλη αναγκαία ρύθμιση για την εφαρμογή αυτού του συστήματος περιφερειακών ενισχύσεων, στις οποίες εφαρμόζεται το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, μέχρις ότου οι διατάξεις αυτές της κοινοποιηθούν σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ.

Η Επιτροπή παρακαλεί την Ισπανική Κυβέρνηση να της υποβάλλει, πριν από το τέλος του πρώτου εξαμήνου κάθε έτους, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του συστήματος περιφερειακών ενισχύσεων, καθώς και τα αναγκαία στοιχεία που θα της επιτρέπουν να προβαίνει σε εξέταση ορισμένου αριθμού μεμονωμένων περιπτώσεων εφαρμογής».

3. Οι ειδικές διατάξεις που αφορούν την πλαισίωση ορισμένων σιδηρουρικών κλάδων εκτός ΕΚΑΧ

Με την ανακοίνωση 88/C320/03 (ΕΕ C 320, σ. 3), η Επιτροπή θέσπισε, βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ορισμένους κανόνες με σκοπό την πλαισίωση και τον έλεγχο των υφισταμένων συστημάτων ενισχύσεων, λόγω «της ιδιαίτερης λεπτότητας της κατάστασης όσον αφορά τον ανταγωνισμό στους κλάδους προϊόντων

σιδήρου και χάλυβα εκτός ΕΚΑΧ» και για να αποφευχθεί ο «κίνδυνος καταστρατήγησης της πολιτικής της παροχής ενισχύσεων προς τη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα ΕΚΑΧ υπό τη μορφή ενισχύσεων που καταβάλλονται σε θυγατρικές χαλυβουργικών συγκροτημάτων για δραστηριότητες εκτός του πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚΑΧ, αλλά των οποίων το όφελος θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο στο επίπεδο της δραστηριότητας παραγωγής σιδήρου και χάλυβα».

Όσον αφορά τον υποκλάδο των χυτηρίων, τον οποίο αφορά η παρούσα υπόθεση, στην προαναφερθείσα ανακοίνωση προβλέπεται ειδικά, στο σημείο 4, παράγραφος 4.1, στοιχείο β', ότι τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή, δύο φορές τον χρόνο, εκθέσεις σχετικά με τις παρασχεθείσες ενισχύσεις στο πλαίσιο ενός υφισταμένου συστήματος ενισχύσεων που έχει προηγουμένως εγκριθεί από την Επιτροπή.

Β — Το ιστορικό της διαφοράς

1. Η εταιρία Piezas Y Rodajes SA (στο εξής: Pyrsa) έθεσε σε εφαρμογή ένα επενδυτικό πρόγραμμα 2 788 300 000 πεσετών για την κατασκευή, στην περιφέρεια του Δήμου Montreal del Campo, στην επαρχία Teruel ενός εργοστασίου χυτηρίων με σκοπό την παραγωγή γραναζιών (οδοντωτών τροχών που έλκονται από αλυσίδες και χρησιμοποιούνται κυρίως στην μεταλλουργική βιομηχανία) και εξοπλισμών GET (εξοπλισμών που χρησιμοποιούνται για την ισοπέδωση του εδάφους και την εκσκαφή).

2. Είναι βέβαιο ότι η επένδυση αυτή έτυχε των ακόλουθων ενισχύσεων:

— επιχορήγηση 975 905 000 πεσετών από την Ισπανική Κυβέρνηση·

— επιχορήγηση 182 000 000 πεσετών από την αυτόνομη κοινότητα Aragon·

ενισχύσεις αυτές συμβιβάζονται με τις διατάξεις του άρθρου 92 της Συνθήκης.

— επιχορήγηση 2 300 000 πεσετών από τον δήμο Montreal del Campo·

— εγγύηση για δάνειο ύψους 490 000 000 πεσετών, διάρκειας 11 ετών, που χορηγήθηκε από την αυτόνομη κοινότητα Aragon·

— επιδότηση επιτοκίου, σχετικά με το προαναφερθέν δάνειο που χορηγήθηκε από την Diputacion provincial de Teruel.

5. Με έγγραφο της 29ης Μαΐου 1991, ο γενικός διευθυντής ανταγωνισμού της Επιτροπής, αναφερόμενος στην καταγγελία της Cook, απάντησε ως εξής στην επιχειρήση αυτή:

«Επιθυμώ να σας πληροφορήσω ότι η Επιτροπή, κατόπιν της σχετικής έρευνας που διεξήγαγε, αποφάσισε να μη διατυπώσει αντιρρήσεις όσον αφορά τις προαναφερθείσες ενισχύσεις.

3. Η εταιρία William Cook PLC (στο εξής: Cook) παράγει στην Ευρώπη προϊόντα χυτού γάλυβα και εξοπλισμό GET. Στις 14 Ιανουαρίου 1991 υπέβαλε, ενώπιον της Επιτροπής, καταγγελία σχετικά με τις ενισχύσεις αυτές που μπορούσαν, κατά την άποψή της, να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό.

Προς ενημέρωσή σας επισυνάπτεται μετάφραση της επιστολής που απηύθυνε η Επιτροπή στην Ισπανική Κυβέρνηση για να την πληροφορήσει σχετικά με την απόφασή της».

4. Με έγγραφο της 13ης Μαρτίου 1991, η Επιτροπή πληροφόρησε την Cook ότι:

6. Στο επισυναπτόμενο αυτό έγγραφο, με αριθμό πρωτοκόλλου NN 12/91, η Επιτροπή, αφού διαπιστώνει ότι οι λοιπές ενισχύσεις πλην της επιχορηγήσεως που χορήγησε η Ισπανική Κυβέρνηση έπρεπε να είχαν προηγουμένως κοινοποιηθεί κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, εκτιμά ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην Pyisa για την εν λόγω επένδυση εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο α' της Συνθήκης και δεν υπάρχει ανάγκη να διατυπώσει αντιρρήσεις εναντίον τους, για τους εξής λόγους:

— η επιχορήγηση 975 905 000 πεσετών είχε χορηγηθεί από την Ισπανική Κυβέρνηση στο πλαίσιο του γενικού συστήματος περιφερειακών ενισχύσεων που είχε κοινοποιηθεί στην Επιτροπή και εγκριθεί από αυτή· κατά συνέπεια η επιχορήγηση αυτή συμβιβάζεται με την κοινή αγορά·

— ο υποκλάδος των γραναζιών και των εξοπλισμών GET, στον οποίο αυξήθηκε η ζήτηση για την περίοδο 1988/1990, δεν αντιμετωπίζει προβλήματα πλεονασματικής ικανότητας·

— όσον αφορά τις λοιπές ενισχύσεις, που δεν είχαν κοινοποιηθεί υπό τους όρους που προβλέπει το άρθρο 93 της Συνθήκης, διεξαγόταν έρευνα στις ισπανικές αρχές, ώστε να εκτιμηθεί κατά πόσον οι

— οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν αντιστοιχούν σε λιγότερο από 50 % ΚΙΕ και συνεπώς δεν υπερβαίνουν το ανώτατο όριο του 75 % ΚΙΕ που προβλέπει το γενικό σύστημα περιφερειακών ενισχύσεων στην Ισπανία.

II — Έγγραφο διαδικασία και αιτήματα των διαδικιών

1. Η προσφεύγουσα εταιρία, η προσφυγή της οποίας πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Ιουλίου 1991, ζητεί από το Δικαστήριο:

— να κηρύξει άκυρη, σύμφωνα με τα άρθρα 173 και 174 της Συνθήκης ΕΟΚ, την απόφαση της Επιτροπής «να μη διατυπώσει αντιρρήσεις» για ορισμένες κρατικές ενισχύσεις που έλαβε η Pyrsa, απόφαση που κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα με έγγραφο της 29ης Μαΐου 1991.

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

— να καταδικάσει το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα που οφείλονται στην παρέμβαση συμπεριλαμβανομένων των εξόδων στα οποία θα υποβληθεί η προσφεύγουσα για να απαντήσει στο υπόμνημα παρεμβάσεως.

2. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη ή αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

3. Η Ισπανική Κυβέρνηση στην οποία επετράπη, με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 20ής Νοεμβρίου 1991, να παρέμβει υπέρ της Επιτροπής, ζητεί, ως παρεμβαίνουσα, από το Δικαστήριο:

— να κηρύξει απαράδεκτη την προσφυγή ή, επικουρικώς, να την απορρίψει·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της παρεμβαίνουσας.

4. Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Έθεσε πάντως ορισμένες ερωτήσεις στην Επιτροπή.

III — Λογοί ακυρωσεως και επιχειρήματα των διαδικιών

A — Επί του παραδεκτού

1. Επί των προθεσμιών

Η Επιτροπή και η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι η επιστολή της 29ης Μαΐου 1991, στο μέτρο που αφορά την ενίσχυση ύψους 975 905 000 πεσετών που χορήγησε η Ισπανική Κυβέρνηση, απλώς επιβεβαίωσε την απόφαση που περιέχεται στο προαναφερθέν έγγραφο της 13ης Μαρτίου 1991. Κατά συνέπεια η προσφεύγουσα έπρεπε να προσβάλει την επιστολή αυτή

της 13ης Μαρτίου 1991 εντός προθεσμίας 2 μηνών. Δεδομένου ότι δεν τηρήθηκε η προθεσμία αυτή, η προσφυγή, στο μέτρο που αφορά την προαναφερθείσα ενίσχυση, είναι απαράδεκτη (βλ. σχετικά την απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1988, 166/86 και 220/86, *Irish Cement* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 6473).

Η *Cook*, στο υπόμνημα απαντήσεως, διευκρινίζει ότι δεν ζητεί την ακύρωση του εγγράφου της Επιτροπής της 13ης Μαρτίου 1991, ούτε οποιασδήποτε μεταγενέστερης επιβεβαιώσεως του εγγράφου αυτού.

2. Επί των προϋποθέσεων παραδεκτού που θέτει το άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.

α) Όσον αφορά το ζήτημα του αν το έγγραφο της 29ης Μαΐου 1991 περιέχει απόφαση απευθυνομένη στην προσφεύγουσα.

Η *Επιτροπή* και η *Ισπανική Κυβέρνηση* υποστηρίζουν ότι το έγγραφο της 29ης Μαΐου 1991 περιέχει απλώς μια ανακοίνωση που γνωστοποιεί στην προσφεύγουσα μια απόφαση απευθυνομένη στην *Ισπανική Κυβέρνηση*. Κατά συνέπεια η προσφεύγουσα δεν μπορεί να επικαλεστεί την ιδιότητα του αποδέκτη της αποφάσεως. Για να δικαιολογήσει την επιχειρηματολογία αυτή, η *Επιτροπή* επικαλείται την προαναφερθείσα απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1988, *Irish Cement*, η οποία, σε παρόμοια περίπτωση, αποκλείει σιωπηρώς αλλά σαφώς ότι η καταγγέλλουσα επιχείρηση μπορεί να θεωρηθεί ως αποδέκτης της αποφάσεως.

Η *Cook* υποστηρίζει, αντίθετα, ότι το έγγραφο της 29ης Μαΐου 1991 δεν αποτελεί απλή διαβίβαση πληροφορίας, διότι περιέχει την απάντηση σε επίσημη καταγγελία που υποβλήθηκε στην *Επιτροπή*.

Πρέπει πρώτον να γίνει διάκριση μεταξύ της υπό κρίση περιπτώσεως και εκείνης κατά την οποία η *Επιτροπή* δεν διατυπώνει αντιρρήσεις έπειτα από την κοινοποίηση ενός σχεδίου ενισχύσεων εκ μέρους ενός κράτους μέλους. Στην παρούσα υπόθεση, όπως προκύπτει από το έγγραφο προς την *Ισπανική Κυβέρνηση* που προσαρτήθηκε στο έγγραφο της 29ης Μαΐου 1991, η *Επιτροπή* δεν παρέλειψε να λάβει θέση. Διαπίστωσε ρητώς ότι οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην *Pyisa* συμβιβάζονται προς την κοινή αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο α', της Συνθήκης.

Δεύτερον, αντίθετα απ' ό,τι υποστήριξε ο γενικός εισαγγελέας *Darmon* στις προτάσεις του επί της υποθέσεως *Irish Cement* κατά *Επιτροπής*, που προαναφέρθηκε (166/86 και 220/86), δεν μπορεί εγκύρως να υποστηριχθεί ότι η άρνηση κινήσεως της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης αποτελεί, κατ' αναλογία με την απόφαση της *Επιτροπής* να κινήσει τη διαδικασία αυτή, απλό προπαρασκευαστικό μέτρο. Μια τέτοια άρνηση στερεί, στην πραγματικότητα, από τον καταγγέλλοντα τη δυνατότητα να ικανοποιηθεί.

β) Όσον αφορά το ζήτημα αν το έγγραφο της 29ης Μαΐου 1991 περιέχει απόφαση που αφορά άμεσα και ατομικά την προσφεύγουσα.

Η *Cook* υποστηρίζει, επικουρικώς, ότι το έγγραφο της 29ης Μαΐου 1991 περιέχει απόφαση που την αφορά άμεσα και ατομικά.

Η απόφαση την αφορά άμεσα καθόσον εγκρίνει τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στην *Pyisa*, ενώ η προσφεύγουσα ζητούσε να λάβει η *Επιτροπή* απόφαση για την ακύρωση ή την τροποποίηση των ενισχύσεων

αυτών (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1986, 169/84, Cofaz κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 391). Το συνημμένο έγγραφο προς την Ισπανική Κυβέρνηση ανέφερε εξάλλου ότι ένα αντίγραφο θα απευθυνόταν «στους τριτούς τους οποίους αφορά άμεσα η παρούσα απόφαση».

Για να στηρίξει τον ισχυρισμό ότι η προσβαλλόμενη απόφαση την αφορά ατομικά, η προσφεύγουσα προτείνει να εφαρμοστούν οι αρχές που συνάγονται από την προαναφερθείσα απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1986, Cofaz κατά Επιτροπής.

Όσον αφορά το ρόλο που έπαιξε στη διαδικασία, η προσφεύγουσα υποστηρίζει, αφενός, ότι έδωσε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να ενημερωθεί για την ύπαρξη ενισχύσεων που δεν είχαν κοινοποιηθεί και να αποφανθεί, έπειτα από έρευνα που αφορούσε όλα τα σημεία της καταγγελίας, κατά πόσον οι ενισχύσεις αυτές συμβιβάζονται με την κοινή αγορά και, αφετέρου, ότι, όπως θα αποδειχθεί στη συνέχεια με τα επιχειρήματα επί της ουσίας, έπρεπε να κληθεί να συμμετάσχει πιο ενεργά στη διαδικασία, απ' ό,τι πράγματι συνέβη. Εν πάση περιπτώσει, η καταγγέλλουσα επιχείρηση, και υπό μόνη την ιδιότητα αυτή, πρέπει να μπορεί να προσφύγει δικαστικώς προς προστασία των εννόμων συμφερόντων της (αποφάσεις της 4ης Οκτωβρίου 1983, 191/82, Fediol κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 2913, της 11ης Οκτωβρίου 1983, 210/81, Demo-Studio Schmidt, Συλλογή 1983, σ. 3045, της 18ης Ιανουαρίου 1986, Cofaz κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα).

Όσον αφορά την προϋπόθεση ότι πρέπει η θέση της προσφεύγουσας στην αγορά να θίγεται ουσιαστικά από τα μέτρα ενισχύσεως, η Cook επικαλείται το ύψος των ενισχύσεων, το γεγονός ότι η Pyrsa και η Cook είναι ανταγωνιστές στην παραγωγή εξοπλισμού GET και ότι στον υποκλάδο των χυτηρίων υφίσταται πλεονάζουσα παραγωγική ικανό-

τητα, καθώς και το γεγονός ότι οι επίδικες ενισχύσεις, που δεν κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή, θα προκαλέσουν στρέβλωση του ανταγωνισμού που αποκτά μεγαλύτερη σημασία λόγω του ότι μεγάλο τμήμα της παραγωγής της Pyrsa εξάγεται προς άλλα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή εκτιμά, αντίθετα, ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η απόφαση αφορά άμεσα και ατομικά την Cook κατά την έννοια των διατάξεων του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 173 της Συνθήκης, όπως αυτές ερμηνεύθηκαν με την προαναφερθείσα απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1986, Cofaz κατά Επιτροπής.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η προσφεύγουσα, υπό την ιδιότητα της καταγγέλλουσας, έπαιξε πράγματι κάποιο ρόλο στη διαδικασία, υποστηρίζει όμως ότι η Cook δεν αποδεικνύει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση μπορεί να θίξει τα έννομα συμφέροντά της, επηρεάζοντας ουσιαστικά τη θέση της στην οικεία αγορά.

Η Ισπανική Κυβέρνηση υιοθετεί τα σχετικά επιχειρήματα της Επιτροπής, αναφερόμενη στις αποφάσεις της 17ης Μαΐου 1990, C-87/89, Sonito κ.λ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. 1981) και της 16ης Μαΐου 1991, C-358/89, Extramet Industrie κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1991, σ. I-2501).

B — Επι της ουσίας

Ακολουθώντας τη σειρά των λόγων ακυρώσεως που επικαλείται η προσφεύγουσα, η οποία αμφισβητεί, πρώτον, την εσωτερική νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως και, δεύτερον, την εξωτερική της νομιμότητα, η επιχειρηματολογία των διαδίκων μπορεί να συνοψιστεί ως εξής:

1. Επί του λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στην ύπαρξη προφανούς πλάνης περί την εκτίμηση

α) Όσον αφορά το δάνειο των 975 905 000 πεσετών

Η *Cook*, υπενθυμίζοντας ότι η προσφυγή δεν στρέφεται κατά της αποφάσεως της 13ης Μαρτίου 1991 ή οποιασδήποτε μεταγενέστερης επιβεβαιώσεως, υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι η προαναφερθείσα ενίσχυση επετράπη δυνάμει του γενικού συστήματος περιφερειακών ενισχύσεων, χωρίς ιδιαίτερη εξέταση από την Επιτροπή, αποτελεί «κρίσιμο παράγοντα για την εκτίμηση της στάσεως της Επιτροπής όσον αφορά τις λοιπές ενισχύσεις».

Η *Επιτροπή* αμφισβητεί τον ισχυρισμό αυτό και υποστηρίζει ότι η μόνη υποχρέωσή της ήταν να ελέγξει κατά πόσον η προαναφερθείσα ενίσχυση ήταν σύμφωνη με το γενικό σύστημα περιφερειακών ενισχύσεων που είχε εγκρίνει. (Βλ. σχετικά τις προτάσεις Darmon στην προαναφερθείσα υπόθεση *Irish Cement*, σημείο 36).

β) Όσον αφορά την ύπαρξη πλεονάζουσας ικανότητας παραγωγής στον εν λόγω υποκλάδο δραστηριοτήτων

Η *Cook* αμφισβητεί τον ισχυρισμό που περιέχεται στο έγγραφο προς την Ισπανική Κυβέρνηση, σύμφωνα με τον οποίο ο υποκλάδος των γκραναζιών και των εξοπλισμών GET, ο οποίος περιλαμβάνεται στον υποκλάδο των χυτηρίων, δεν γνωρίζει προβλήματα πλεονάζουσας ικανότητας παραγωγής.

Για να αποδείξει την ανακρίβεια του ισχυρισμού αυτού, η *Cook* αναπτύσσει τα ακόλουθα επιχειρήματα:

— ο υποκλάδος των χυτηρίων παρουσιάζει πλεονάζουσα ικανότητα παραγωγής, όπως επεσήμανε η ίδια η Επιτροπή στην προαναφερθείσα ανακοίνωση 88/C320/03, που αφορά την πλαισίωση ορισμένων κλάδων κατασκευής προϊόντων σιδήρου και χάλυβα εκτός ΕΚΑΧ. Με το μη δημοσιευθέν έγγραφο της 30ής Μαρτίου 1991 περί των κανόνων πλαισίωσης για το έτος 1990, που απηύθυνε στα κράτη μέλη, η Επιτροπή δεν μετέβαλε την εκτίμησή της αυτή·

— λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι ένα χυτήριο ειδικευμένο στον υποκλάδο των εξοπλισμών GET και των γκραναζιών μπορεί, με ελάχιστες πρόσθετες δαπάνες, να χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή αντικειμένων χυτού χάλυβα, η δημιουργία οποιασδήποτε νέας μονάδας παραγωγής πρέπει να θεωρηθεί ότι επιδεινώνει τη γενική πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα που πλήττει τον υποκλάδο των χυτηρίων·

— από τα στατιστικά στοιχεία που συνέλεξε η *Monopolies And Mergers Commission* (επιτροπή μονοπωλίων και συγκεντρώσεων του Ηνωμένου Βασιλείου) προκύπτει ότι το ποσοστό μειώσεως της παραγωγής στον υποκλάδο των χυτηρίων (χυτός χάλυβας) στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι μεγαλύτερο από το ποσοστό μείωσης των παραγωγικών ικανοτήτων, πράγμα που δεν μπορεί παρά να επιφέρει επιδείνωση της πλεονάζουσας ικανότητας παραγωγής στο σύνολο της Κοινότητας·

— η κοινοτική παραγωγή γκραναζιών μειώθηκε κατά 40 % κατά το δεύτερο εξάμηνο του 1990. Η μείωση αυτή, συνδυαζόμενη με τον ανταγωνισμό των προϊόντων που προέρχονται από τρίτες χώρες, προκάλεσε πτώση των τιμών που εξηγεί τη ζημία 1 700 000 000 πεσετών που υπέστη ήδη η *Pyrsa*.

Η Cook επισημαίνει τέλος ότι η Επιτροπή περιορίζεται να αμφισβητεί τα προβληθέντα αριθμητικά στοιχεία χωρίς να προσκομίζει η ίδια στατιστικές ικανές να δικαιολογήσουν το βάσιμο της προσβαλλομένης αποφάσεως. Υπογραμμίζει επίσης τη δυσχέρεια προσκομίσεως συγκεκριμένων αριθμητικών στοιχείων σχετικά με τις παραγωγικές ικανότητες στον υποκλάδο των χυτηρίων, δυσχέρεια που αναγνωρίζει και η Επιτροπή.

Η *Επιτροπή* υποστηρίζει ότι δεν αποδεχθηκε η ύπαρξη προφανούς πλάνης εκτιμήσεως και αμφισβητεί τους ισχυρισμούς με τους οποίους η Cook επιχειρεί να αποδείξει ότι υπάρχει πλεονάζουσα ικανότητα παραγωγής:

- η ανάλυση που περιέχεται στην ανακοίνωση 88/C320/03 αφορά μόνο την περίοδο που έληξε το 1987 και όχι την περίοδο 1988-1990. Για το έτος 1989 και την αρχή του έτους 1990, οι εκθέσεις που κοινοποίησαν τα κράτη μέλη, στις οποίες στηρίχθηκε η Επιτροπή για να θεσπίσει τους κανόνες πλαισιώσεως για το 1990, δεν αναφέρουν την ύπαρξη πλεονάζουσας ικανότητας παραγωγής στον υποκλάδο των χυτηρίων (βλ. επίσης, συναφώς, την έκθεση της επιτροπής των ευρωπαϊκών ενώσεων χυτηρίων).
- ο μόνος τρόπος να αποδειχθεί η ύπαρξη πλεονάζουσας ικανότητας παραγωγής στον εν λόγω υποκλάδο θα ήταν να προσκομιστούν αριθμητικά στοιχεία για τον ακαθάριστο όγκο παραγωγής, η προσφεύγουσα όμως δεν προσκόμισε τέτοια αριθμητικά στοιχεία.
- τα στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο δεν έχουν αποδεικτική δύναμη στο μέτρο που δεν μπορούν να επεκταθούν στο σύνολο της κοινοτικής παραγωγής.
- ομοίως, δεν έχουν σημασία τα στοιχεία που αφορούν το τέλος του έτους 1990,

λόγω των επιπτώσεων του πολέμου στον Κόλπο, ούτε στοιχεία που αφορούν τις ζημιές που υπέστη η Pyisa, οι οποίες είναι φυσιολογικές για την έναρξη δραστηριότητας.

Η *Ισπανική Κυβέρνηση* υπογραμμίζει τη σχετική αυτονομία των παραγωγών στον υποκλάδο των χυτηρίων, έναντι των μεγάλων ομίλων επιχειρήσεων σιδηρουργίας, η οποία επιτρέπει στους παραγωγούς αυτούς να αντιδρούν με μεγαλύτερη ευκαμψία στις περιπτώσεις πλεονάζουσας ικανότητας παραγωγής και να αποφεύγουν τους κινδύνους καταχρήσεως των ενισχύσεων.

Εξάλλου, τα στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα δεν είναι αξιόπιστα και δεν επιτρέπουν την απόδειξη της υπάρξεως προφανούς πλάνης εκτιμήσεως.

Για να εκτιμηθεί η ύπαρξη τέτοιας πλάνης, δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη οι κίνδυνοι πλεονάζουσας ικανότητας, στην περίπτωση που η επιχείρηση που λαμβάνει τις ενισχύσεις θα μετέβαλε στη συνέχεια την παραγωγή της. Πρέπει συναφώς να υπενθυμιστεί ότι οι χορηγούμενες ενισχύσεις αποτελούν αντικείμενο διαρκούς ελέγχου εκ μέρους της Επιτροπής. Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού, που προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης, είναι έργο της Επιτροπής να εκτιμήσει τα αποτελέσματα των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται σε μια τέτοια περίπτωση.

γ) Όσον αφορά τον τρόπο υπολογισμού του ποσού και της εντάσεως των ενισχύσεων

Η *Cook* αμφισβητεί, με το υπόμνημα απανήσεως, τον τρόπο υπολογισμού της ενισχύσεως που αντιστοιχεί στην εγγύηση του δανείου 490 000 000 πεσετών που χορήγησε

η αυτόνομη κοινότητα Aragon. Η Επιτροπή στηρίχθηκε στην διαφορά μεταξύ του επιτοκίου που θα μπορούσε να επιτύχει ο δανειζόμενος στην τραπεζική αγορά και του πραγματικού επιτοκίου που πέτυχε χάρη στην εν λόγω εγγύηση. Αυτός ο τρόπος υπολογισμού μπορεί να εφαρμοστεί μόνον αν ο δανειζόμενος μπορεί να λάβει, χωρίς εγγύηση, ένα τόσο σημαντικό δάνειο στην τραπεζική αγορά. Λαμβανομένου όμως υπόψη του ύψους του εταιρικού κεφαλαίου της Pyrsa, αυτό δεν συνέβαινε στην προκειμένη περίπτωση. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει στο ποσό της ενισχύσεως να συμπεριληφθεί ολόκληρο το ποσό της εγγυήσεως (από το οποίο αφαιρούνται οι προμήθειες).

Η Επιτροπή διερωτάται κατά πόσον είναι παραδεκτός αυτός ο νέος ισχυρισμός κατά την έννοια του άρθρου 42 του Κανονισμού Διαδικασίας. Ο ισχυρισμός αυτός είναι, εξάλλου, άβασμος λόγω του ότι για να εκτιμηθεί η δυνατότητα ενός επιχειρηματία να λάβει δάνειο στην τραπεζική αγορά, πρέπει να ληφθούν υπόψη όχι μόνον το εταιρικό του κεφάλαιο αλλά και το σύνολο των ενισχύσεων που του χορηγήθηκαν ή προβλέπεται ότι μπορεί να λάβει αυτός.

2. Επί του λόγου ακυρώσεως της παραβιάσεως των δικαιωμάτων άμυνας

α) Η Cook επικαλείται τη γενική αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων της άμυνας και την αρχή της χρηστής διοικήσεως για να υποστηρίξει ότι η Επιτροπή όφειλε, πριν λάβει την προσβαλλομένη απόφαση, να της δώσει τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της σχετικά με τα περιστατικά και τα αποδεικτικά στοιχεία που επί των οποίων στηρίχθηκε η απόφαση αυτή.

ι) Η αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων της άμυνας δεσμεύει την Επιτροπή στις διάφορες διαδικασίες που αφορούν την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των διαδικασιών που αφορούν την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (απόφαση της 13ης

Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann La Roche κατά Επιτροπής, Συλλογή 1979, τόμος I σ. 215 και άρθρο 6 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1963, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφος 1 και 2 του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου — ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 37), των διατάξεων που αφορούν τους δασμούς αντιντάμπινγκ (απόφαση της 27ης Ιουνίου 1991, C-49/88, Al-Jubail Fertilizer κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1991, σ. I-3187, σκέψη 15) και των διατάξεων της Συνθήκης που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις (απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-307, σκέψεις 29 και 30).

ii) Η Cook υποστηρίζει ότι η αρχή αυτή πρέπει να εφαρμόζεται ιδίως έναντι των προσώπων που υποβάλλουν καταγγελλία ενώπιον της Επιτροπής (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 1990, T-64/89, Automec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-367). Ως προς το σημείο αυτό δεν είναι δυνατό να ερμηνευθούν οι αποφάσεις του Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 1985, 298/83, CICCE κατά Επιτροπής (Συλλογή 1985, σ. 1105) και της 17ης Νοεμβρίου 1987, 142/84 και 156/84, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 4487) κατά την έννοια ότι δεν αναγνωρίζουν δικαιώματα άμυνας υπέρ των καταγγελλόντων στην επίδικη διαδικασία. Οι αποφάσεις αυτές περιορίζουν τα δικαιώματα των καταγγελλόντων σε διαδικασίες που αποσκοπούν στην επιβολή κυρώσεων σε επιχειρήσεις βάσει των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης.

Ο σκοπός της παρούσας διαδικασίας δεν είναι η επιβολή κυρώσεων σε επιχείρηση αλλά η αποκατάσταση, όπως στην περίπτωση της εφαρμογής των κανόνων αντιντάμπινγκ, των συνθηκών του θεμιτού ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτό, το κράτος που κατέβαλε την ενίσχυση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ο κύριος ενδιαφερόμενος. Η υπόθεση αφορά άμεσα τους καταγγέλλοντες,

όπως εξάλλου και τον δικαιούχο της ενισχύσεως, οι οποίοι πρέπει να είναι σε θέση να υποστηρίξουν τις απόψεις τους. Η διαδικασία αυτή πρέπει ιδίως να τηρείται έναντι των καταγγελλόντων όταν η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά χωρίς να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

iii) Ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας δεν απαιτεί την επίσημη ακρόαση των καταγγελλόντων.

Στην προκειμένη περίπτωση η Επιτροπή έπρεπε, συγκεκριμένα, να γνωστοποιήσει στην καταγγέλουσα τις πληροφορίες, που δεν περιέχονται στο φάκελο των υποθέσεων, στις οποίες σκόπευε να στηριχθεί για να κρίνει ότι δεν υπάρχει πλεονάζουσα ικανότητα παραγωγής στον υποκλάδο των γραναζιών και των εξοπλισμών GET και να αρνηθεί να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

β) Η Επιτροπή υποστηρίζει, αντίθετα, βάσει των αποφάσεων της 28ης Μαρτίου 1985, CICEE κατά Επιτροπής, και της 17ης Νοεμβρίου 1987, BAT και Reynolds κατά Επιτροπής, που προαναφέρθηκαν, ότι το Δικαστήριο διακρίνει μεταξύ των επιχειρήσεων, κατά των οποίων πρόκειται να ληφθεί δυσμενής απόφαση, και των καταγγελλόντων. Όσον αφορά τους τελευταίους, η Επιτροπή έχει μόνον την υποχρέωση να εξετάζει το σύνολο των πραγματικών και νομικών στοιχείων που επικαλούνται στην καταγγελία τους. Στην προκειμένη περίπτωση, κατά την εξέταση της καταγγελίας της προσφεύγουσας τηρήθηκε ο κανόνας αυτός, διότι η προσβαλλόμενη απόφαση ελήφθη έπειτα από εμπειριστατωμένη εξέταση του φακέλου και έρευνα στις ισπανικές αρχές.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, αντίθετα απ' ό,τι υποστηρίζει η Cook, στο κοινό δίκαιο και στο πλαίσιο της εφαρμογής των κοινοτικών διατάξεων για τις κρατικές ενισχύσεις,

ο διάλογος γίνεται με το κράτος. Μόνον όταν υπάρχουν αμφιβολίες ως προς το αν μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, επιτρέπεται στους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης (απόφαση της 20ής Μαρτίου 1984, 84/82, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 1451). Αντίθετα, η Επιτροπή ουδόλως υποχρεούται να τηρήσει μια τέτοια διαδικασία όταν λαμβάνει απόφαση βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης.

Τέλος, το επιχείρημα που στηρίζεται στην αναλογία με την περίπτωση των καταγγελλουσών επιχειρήσεων στο πλαίσιο της ρυθμίσεως αντιντάμπινγκ είναι αλυσιτελές, λόγω του ειδικού χαρακτήρα της τελευταίας αυτής ρυθμίσεως.

γ) Η Ισπανική Κυβέρνηση επαναλαμβάνει, κατ' ουσίαν, τα επιχειρήματα που αναπτύσσει η Επιτροπή, τονίζοντας ιδιαίτερα το γεγονός ότι, λαμβανομένης υπόψη της γενικής οικονομίας της διαδικασίας ταχείας εξετάσεως που προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, δεν μπορεί να καλείται η Επιτροπή να παρατείνει χωρίς λόγο τη διαδικασία, προβαίνοντας σε ακρόασεις των επιχειρήσεων μετά την κατάθεση της καταγγελίας τους. Τα δικαιώματα των επιχειρήσεων αυτών διαφυλάσσονται σε κάθε περίπτωση, στο μέτρο που αυτές μπορούν να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως κατά των αποφάσεων που τις αφορούν άμεσα και ατομικά.

3. Επί του λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στην παράβαση των διατάξεων του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης

α) Η Cook υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι παράνομη, λόγω του ότι εκδόθηκε χωρίς να προηγηθεί η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Παρατηρεί δε ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (Γερμανία κατά

Επιτροπής, που προαναφέρθηκε, σκέψη 13), η διαδικασία αυτή πρέπει να κινείται οσάκις η Επιτροπή αντιμετωπίζει σοβαρές δυσχέρειες προκειμένου να κρίνει αν μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

i) Κατά την άποψη της Cook, κάθε απόφαση με την οποία η Επιτροπή δέχεται ότι μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά βάσει των διατάξεων του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχεία α', β' και γ', απαιτεί την προηγούμενη κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Μια τέτοια απόφαση, που αποκλίνει από το κοινό δίκαιο, προϋποθέτει ότι η Επιτροπή θα εκτιμήσει κατά διακριτική ευχέρεια, κατά πόσον η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, χωρίς να στηριχθεί σε αντικειμενικά κριτήρια, αλλά σε θεωρήσεις οικονομικής πολιτικής.

Η Cook επικαλείται επίσης την προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1990, Γαλλία κατά Επιτροπής, για να υποστηρίξει ότι, όταν η Επιτροπή ζητεί από ένα κράτος μέλος, υπό τους όρους που προβλέπονται στην απόφαση αυτή, πληροφορίες σχετικά με ενίσχυση που δεν της έχει κοινοποιηθεί, οφείλει στη συνέχεια να αποφανθεί ρητώς κατά πόσον η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

ii) Εκτός από αυτούς τους λόγους αρχής, η υφισταμένη στην προκειμένη περίπτωση δυσχέρεια εκτιμήσεως του κατά πόσον η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά δικαιολογούσε, πάντως, την κίνηση της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης.

Όπως επισήμανε η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της σχετικά με τα συστήματα περιφερειακών ενισχύσεων (JO 1979, C 31, σ. 9), είναι δύσκολο να εκτιμηθούν οι κλαδικές επιπτώσεις αυτών των συστημάτων των εν-

ισχύσεων. Αυτό συμβαίνει ιδίως στην περίπτωση των ενισχύσεων που αφορούν ένα κλάδο δραστηριότητας τόσο ετερογενή και με τόση ποικιλία, όπως ο κλάδος της σιδηρουργίας εκτός ΕΚΑΧ. Λόγω της δυσχέρειας αυτής, η προαναφερθείσα απόφαση της Επιτροπής της 26ης Μαΐου 1987, για την έγκριση του γενικού συστήματος περιφερειακών ενισχύσεων στην Ισπανία, επιφυλάσσει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εξετάσει τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο του συστήματος αυτού. Στην προκειμένη περίπτωση οι επίδικες ενισχύσεις απετέλεσαν ακριβώς αντικείμενο ιδιαίτερης εξετάσεως εκ μέρους της Επιτροπής, η οποία δεν περιορίστηκε να διαπιστώσει ότι το σύνολο των ενισχύσεων αυτών δεν υπερέβαινε το ανώτατο όριο του 75 % ΚΙΕ που προβλέπει το σύστημα περιφερειακών ενισχύσεων.

β) Η *Επιτροπή* υποστηρίζει ότι τα επιχειρήματα αυτά δεν είναι βάσιμα.

Καμία από τις αποφάσεις που επικαλείται η προσφεύγουσα δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι θεσπίζει αρχή, σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή οφείλει, σε μια περίπτωση όπως η προκειμένη, να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Στην προαναφερθείσα απόφαση Γερμανία κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι δυσχέρειες που χαρακτήριζαν τη συγκεκριμένη περίπτωση αιτιολογούσαν την κίνηση της διαδικασίας αυτής, ώστε να μπορέσει η Επιτροπή να εκτιμήσει κατά πόσον η ενίσχυση συμβιβαζόταν με το άρθρο 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης, πράγμα που σημαίνει, κατ' αντιδιαστολή, ότι αν δεν υπάρχουν δυσχέρειες η Επιτροπή θα μπορούσε να αποφανθεί σχετικά με το συμβιβαστό της ενίσχυσης, στο πλαίσιο απλώς και μόνον της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Όμοια, η απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 1973, 120/73, Lorenz (Συλλογή 1973, σ. 815), δέχεται ότι η Επιτροπή μπορεί να αποφανθεί σχετικά με το κατά πόσον μία

ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά χωρίς να κινήσει διαδικασία επιτρέπουσα στους ενδιαφερόμενους τρίτους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Τέλος, η προπαρατεθείσα απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1990, Γαλλία κατά Επιτροπής, προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί να αποφανθεί σχετικά με το κατά πόσο μια ενίσχυση που δεν κοινοποιήθηκε προηγουμένως συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, με απόφαση που έχει ως μόνη βάση το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης.

Επιπλέον, στην προκειμένη περίπτωση δεν υπήρχαν σοβαρές δυσχέρειες που να δικαιολογούν την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Όσον αφορά την ενίσχυση ύψους 975 905 000 πεσετών, η μόνη υποχρέωση της Επιτροπής ήταν να εξετάσει αν η ενίσχυση αυτή ανταποκρίνεται στις επιταγές του γενικού συστήματος περιφερειακών ενισχύσεων που είχε προηγουμένως εγκρίνει. Όσον αφορά τις λοιπές ενισχύσεις, ελλείπει πλεονάζουσα ικανότητα παραγωγής στον οικείο κλάδο και λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι διάφορες ενισχύσεις δεν υπερέβαιναν το ανώτατο όριο του 75 % ΚΙΕ, η Επιτροπή νομίμως έκρινε, χωρίς να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, ότι οι ενισχύσεις αυτές συμβιβάζονται προς την κοινή αγορά.

γ) Η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει, από την πλευρά της, ότι λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αναλογικότητας, η διαδικασία του του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης πρέπει να κινείται μόνον όταν είναι απαραίτητη δεδομένου ότι θίγει τα συμφέροντα των κρατών μελών και των επιχειρήσεων που λαμβάνουν ενισχύσεις. Η παρεμβαίνουσα υπογραμμίζει συναφώς ότι όσο διαρκεί η διαδικασία εξέτασης των νέων ενισχύσεων, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εφαρμόσουν τα σχετικά μέτρα. Οι επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενισχύσεις μπορούν, εξάλλου, να υποχρεωθούν να επιστρέψουν τις ενισχύσεις που δεν είχαν κοινοποιηθεί

προηγουμένως. Στην προκειμένη όμως περίπτωση η κίνηση της διαδικασίας αυτής δεν ήταν απαραίτητη, εφόσον είχε αποδειχθεί ότι οι επίδικες ενισχύσεις δεν παρουσίαζαν κανένα κίνδυνο για την κοινή αγορά.

IV — Απαντήσεις στις ερωτήσεις του δικαστηρίου

Πρώτη ερώτηση:

Ζητήθηκε από την Επιτροπή να προσκομίσει το έγγραφο με το οποίο η Ισπανική Κυβέρνηση της κοινοποίησε το γενικό σύστημα περιφερειακών ενισχύσεων που αποτέλεσε το αντικείμενο της αποφάσεως της 26ης Μαΐου 1987.

Απάντηση:

Η Επιτροπή προσκόμισε το έγγραφο που της ζητήθηκε, καθώς και μια επιστολή που είχε απευθύνει στην Ισπανική Κυβέρνηση και η

οποία περιγράφει το εγκριθέν σύστημα ενισχύσεων.

Δεύτερη ερώτηση:

Ζητήθηκε από την Επιτροπή να διευκρινίσει την έννοια και το περιεχόμενο του ακολούθου χωρίου από την ανακοίνωση 88/C251/04 σχετικά με την απόφαση της 26ης Μαΐου 1987: «η Επιτροπή διατηρεί τις επιφυλάξεις της όσον αφορά τους προβλεπόμενους τύπους ενισχύσεων, τους τύπους των επιλέξιμων επενδύσεων και κάθε αναγκαία ρύθμιση για την εφαρμογή αυτού του συστήματος περιφερειακών ενισχύσεων, στις οποίες εφαρμόζεται το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, μέχρις ότου οι διατάξεις αυτές της κοινοποιηθούν σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ».

Απάντηση:

Το χωρίο αυτό από την προπαρατεθείσα ανακοίνωση 88/C251/04 υπαγορεύθηκε από το γεγονός ότι το γενικό σύστημα περιφερειακών ενισχύσεων της Ισπανίας κοινοποιήθηκε και εγκρίθηκε σε δύο διαδοχικά στάδια, δηλαδή:

- α) αρχικά οι ζώνες που μπορούν να λάβουν περιφερειακές ενισχύσεις και τα ανώτατα όρια των ενισχύσεων σε κάθε ζώνη κοινοποιήθηκαν στις 30 Ιανουαρίου 1987 και εγκρίθηκαν από την Επιτροπή με έγγραφο της 1ης Ιουνίου 1987 (απόφαση της 26ης Μαΐου 1987, που προαναφέρθηκε).
- β) στη συνέχεια, τα υπόλοιπα μέτρα του συστήματος, κυρίως οι τύποι των ενισχύσεων και οι τύποι επιλεξιμών επενδύσεων κοινοποιήθηκαν στις 26 Ιουλίου 1987 και εγκρίθηκαν από την Επιτροπή με έγγραφο της 1ης Σεπτεμβρίου 1987. Η απόφαση αυτή ενέκρινε, συγκεκριμένα, ως τύπους ενισχύσεων, τις επιχορηγήσεις σε κεφάλαιο και τις επιδοτήσεις επιτοκίου.

Όταν η Επιτροπή αποφάνθηκε ως προς τις ζώνες και τα ανώτατα όρια δεν της είχαν ακόμη κοινοποιηθεί τα λοιπά μέτρα του συστήματος, που αναφέρονται ανωτέρω στο σημείο β'. Η Επιτροπή έπρεπε, επομένως, να διατηρήσει επιφυλάξεις όσον αφορά τα μέτρα αυτά, μέχρις ότου αυτά της κοινοποιηθούν.

Τρίτη ερώτηση:

Ζητήθηκε από την Επιτροπή να προσδιορίσει τα έγγραφα και τις στατιστικές στις οποίες στηρίχθηκε για να εκτιμήσει ότι η ζήτηση αυξήθηκε κατά την περίοδο 1988/1990 στον υποκλάδο των γραναζιών

και των εξοπλισμών GET και ότι ο υποκλάδος αυτός δεν αντιμετώπιζε προβλήματα πλεονάζουσας ικανότητας παραγωγής.

Απάντηση:

Ελλείπει ειδικών στατιστικών στοιχείων σχετικά με τα γρανάζια και τους εξοπλισμούς GET, η Επιτροπή στηρίχθηκε στις στατιστικές που αφορούν τα χυτήρια χάλυβα. Οι στατιστικές αυτές προέρχονται από την Επιτροπή των ευρωπαϊκών ενώσεων χυτηρίων (CAEF). Τα αριθμητικά στοιχεία που περιέχονται στην ετήσια έκθεση της CAEF για το έτος 1990 αποδεικνύουν ότι η παραγωγή, η αξία της και ο αριθμός των θέσεων εργασίας στον κλάδο αυτό αυξήθηκαν το 1989 και 1990 σε σχέση με το έτος 1988.

Επικουρικώς υπενθυμίζεται ότι, όσον αφορά την ενδεχόμενη πλεονάζουσα ικανότητα, ο κλάδος των χυτηρίων χάλυβα δεν προσφέρεται για μια εύκολη εκτίμηση των παραγωγικών ικανοτήτων. Εντούτοις, σύμφωνα με τα αριθμητικά στοιχεία που κοινοποίησε η ίδια η προσφεύγουσα, το ποσοστό χρησιμοποίησής στα χυτήρια χάλυβα ανέρχεται σε 80,96 %. Δεν μπορεί επομένως να γίνει λόγος για πλεονάζουσα ικανότητα παραγωγής στον κλάδο αυτό.

Τέταρτη ερώτηση:

Ζητήθηκε από την Επιτροπή να προσκομίσει κατάλογο των αποφάσεων που ελήφθησαν από το έτος 1988 και αφορούν το συμβιβαστό προς την κοινή αγορά των κρατικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στον τομέα της σιδηρουργίας εκτός ΕΚΑΧ. Ο κατάλογος αυτός, διαιρεμένος σε υποκλάδους, θα πρέπει να αναφέρει τις παραπομπές των αποφάσεων που έχουν δημοσιευ-

θεί στην Επίσημη Εφημερίδα. Οι αποφάσεις που δεν έχουν δημοσιευθεί θα πρέπει να προσκομιστούν.

— Απόφαση περατώσεως διαδικασίας του άρθρου 93 παράγραφος 2

Απάντηση:

— Αποφάσεις να μη διατυπωθούν αντιρρήσεις:

Αριθμός ενισχύσεως	Κράτος μέλος	Υποκλάδος
Αρ. 380/87	Πορτογαλία	χυτήρια
Αρ. 343/89	Ηνωμένο Βασίλειο	σωληνοργία
Αρ. 8/90	Πορτογαλία	χυτήρια
Αρ. 191/91	Ηνωμένο Βασίλειο	σωληνοργία
Αρ. 535/91	Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας	σωληνοργία
Αρ. 567/91	Ιταλία	σωληνοργία
Αρ. 719/91	Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας	σωληνοργία
Αρ. 524/92	Γαλλία	χυτήρια

Αρ. ενισχύσεως	Κράτος μέλος	ΕΕ	Υποκλάδος
C 22/88 και C 33/88}	Γαλλία	L/47/90	σωληνοργία και συρματοποίηση
C 29/88	Ισπανία	—	πρεσάρισμα
C 41/88	Γαλλία	—	χυτήρια

F. Grévisse

εισηγητής δικαστής